

Dat er tegenwoordig veel mensen naar Cuijk verhuizen omdat de plaats een goed woonklimaat biedt is niet zo verwonderlijk. Maar dat mensen begin jaren zestig van de vorige eeuw vanuit het westen van het land vertrokken naar het 'dorp' Cuijk en Sint Agatha – met z'n nauwelijks 8000 inwoners nog een duidelijk agrarische gemeente - had een andere achtergrond: de op gang komende industrialisatie van Cuijk.

Veel van deze 'nieuwkomers' hebben zich de afgelopen 50 jaar van hun beste kant laten zien, vooral ook in het vrijwilligerswerk, voor welke organisatie dan ook. Eén van die lieden is vandaag de koffiegast.

Marinus Adrianus Hendricus (Aad) van de Laarschot is in 1925 geboren in Schiedam.

Bij de ouderen onder ons is die stad vooral bekend vanwege de vele jeneverstokerijen.

In de dertiger jaren van de vorige eeuw nog meer dan achttien. Namen als Olifant, Locomotief, Rijnbende, Noblet, Ketel, Notaris, Florijn en de Kuijper, staan bij sommigen nog op het netvlies en in keel en maag 'gebrand'.

Aad was de middelste van een gezin met elf kinderen, waarvan acht jongens. Zijn oudste broer was elf jaar ouder en z'n jongste elf jaar jonger. Hij vond dat hij geen benijdenswaardige positie had: als het zo uitkwam werd je bij de 'ouderen' gerekend of anders bij de 'jongeren'. Bovendien was hij geboren op 28 november. Zo vlak voor Sinterklaas kreeg hij maar één keer een kadootje. Hij hoorde dan immers bij de ouderen en geloofde toch niet meer.

Zijn vader kwam uit Vught en was architect bij de gemeente Schiedam.

Daarbij hield hij nogal wat tijd over om zelfstandig bouwwerken te ontwikkelen.

In het gezin van opa en oma in Vught, met 14 kinderen, zei de oudste 'opvoedende' broer: "Jij wordt maar timmerman". En door veel zelfstudie is de vader van Aad via die weg architect geworden.

Binnen het grote katholieke gezin beleefde Aad een bijna traditionele opvoeding en natuurlijk was hij ook misdienaar. Veel naar de Rozenkranskerk van de paters Dominicanen aan 't Singel. Vader was ook nog eens voorzitter van een collectantencollege.

Keurig naar de Lagere Jongensschool van de broeders. Hij herinnert zich broeder Hadelinus van de zesde klas, vanwege een forse rode kokkerd van een neus ook wel "de aardbei" genoemd.

Ondanks de reeks kinderen met een verschil van 22 jaar droeg moeder, afkomstig uit Purmerend en dus een nuchtere vrouw, op degelijke wijze alle zorg voor de opvoeding. Met weemoed denkt hij terug aan het "misje" spelen op zolder. Alle attributen waren daarbij aanwezig. Grote broer was de celebrant en Aadje de misdienaar. De 'kleintjes' waren de gelovigen. Toen de "priester" een keer weigerde de "communie" uit te reiken bleek bij nader inzien dat er voor deze ene keer door moeder chocoladeflikjes in de 'kelk' waren gedaan.

Veel indruk heeft op de kinderen van de Laarschot het bombardement van Schiedam op 28 januari 1942 gemaakt.

Enkele bommen vielen op een paar meter afstand van hun huis. Het was de bedoeling geweest om de bommenlast te deponeren op de enkele kilometers verwijderde Merwedehaven, maar de bommenrichters hadden een slechte dag.

Gelukkig werd bij de van de Laarschots niemand gewond, maar het huis lag nagenoeg helemaal in puin. De familie is een jaar uit huis geweest, voordat vader alles weer had laten restaureren. Hij had bij de nieuwbouw meteen maar een verwarmingskelder annex onderduikkelder gebouwd voor de oudere jongens in het gezin.

Die waren door de Duitsers opgeroepen voor de "Arbeitseinsatz", maar kwamen niet opdagen. Dan diende je je goed te verstoppen, het zogenaamde onderduiken. De jongens waren bijna allemaal lid van "Sint Franciscus Liefdewerk", een soort padvinderij. De aalmoezenier kwam wel eens sigaretten brengen voor de onderduikers in de kelder en dan leek het wel of het hele huis in brand stond. Het is allemaal goed afgelopen.

Aan het einde van de oorlog was iedereen er beroerd aan toe. Vooral moeder en de oudste broer hadden ernstig honger-oedeem. Gelukkig vonden, op het nippertje voor hen, voedseldroppings plaats door de geallieerden. Aad vertelt erover met tranen in de ogen!

Hij was inmiddels al vanaf 1938 op het katholieke gymnasium van de paters Franciscanen geweest aan de Beukelsdijk in Rotterdam. Iedere dag op en neer met tramlijn 4. Toen hij in de tweede klas doubleerde mocht hij het verder afmaken op het stedelijk gymnasium in Schiedam. Dat was feest, want op die school zaten ook meisjes. Na de vijfde klas had hij er geen zin meer in. Wel in de meisjes, maar niet in het leren.

Inmiddels had hij met een aantal vrienden een band opgericht, "De Notenkrakers". Hij speelde piano en accordeon en een van de vriendinnetjes was zangeres de 'lady crooner'. Ze speelden aanvankelijk met zes man voor allerlei kleine partijen en beurden dan samen 7½ gulden per avond. Later was succes verzekerd en de gage ging aanzienlijk omhoog. Aad heeft zijn liefde voor muziek er voorgoed aan overgehouden.

Toen brak er plots een heel andere tijd voor hem aan, een periode die een onuitwisbaar stempel op zijn leven heeft gedrukt. Hij moest in militaire dienst met de eerste na-oorlogse lichte.

Na de recruitentijd kreeg hij de functie van munitiedrager en stukscommandant bij de Lua in Amersfoort. De recruten liepen wekenlang in hun burgerkloffe voordat ze afgedankte uniformen van (gesneuvelde) Canadezen kregen. Met het materiaal was het van hetzelfde laken een pak!

Toen hij de kans kreeg om aan dat hele oude en koude kamp Amersfoort te ontsnappen, door naar de opleiding tot Sergant Majoor Administrateur (SMA) in Kampen te gaan, greep hij dat met beide handen aan. Een geweer heeft hij in 4½ jaar dienst nooit aangeraakt.

Als “afgestudeerde” SMA werd hij in de Alexanderkazerne in den Haag gedetacheerd. Daar had hij een ‘luizenleven’. Aad had intussen een meisje met de naam Puck leren kennen, regelmatig op weg naar de kerk in Schiedam. Na enige ‘omtrekkende bewegingen’ werd ze zijn verloofde en later zijn vrouw.

Het leven ging door en vanuit de Alexanderkazerne vertrok onze Aad met 2800 militairen en bemanningsleden op de zeer oude schuit de “Volendam” vanuit Rotterdam naar Nederlands Indië, om zogenaamd ‘orde op zaken te stellen’. Ze waren vijf weken aan boord. Hij vormde er al snel met zijn slabies een soort cabaretgroep en genoot daardoor van een aantal privileges, zoals uitslapen en later eten in de kombuis.

De bekende persfotograaf Sem Presser was als oorlogscorrespondent ook aan boord. Op een middag vroeg Sem alle katholieke soldaten om op de voorplecht van het schip te komen. Onder vertoon van ieders rozenkrans – de jongens droegen in die tijd natuurlijk allemaal een rozenkrans die ze van moeder hadden meegekregen, als ‘bescherming’ tijdens het grote avontuur – maakte hij een foto. Enige tijd later stond die foto in alle Nederlandse kranten onder de vermelding: “Zo braaf zijn onze jongens, ze bidden iedere avond samen de rozenkrans !”.

Wat later verschenen er artikelen over de prachtige dansavonden aan boord, met swingende paren en mooie vrouwen. Er waren echter maar drie dames onder de schepelingen. Hoe krijg je het verzonnen ? Het dansen van twee mannen met elkaar was toen nog niet gebruikelijk.

Het blijkt nog steeds zo te zijn: we worden bij voortdurend bij de neus genomen door journalisten.

In Medan op Sumatra ging er 600 man troepen van boord. Er kwamen ‘deftiger lieden’ voor in de plaats en die moesten in de beschikbare hutten. Jan Soldaat moest aanschuiven bij de slaapplaatsen aan dek.

Bij Batavia, het huidige Djakarta, werd in de haven van Tandjong Priok iedereen gedebarreerd.

De troepen werden gelegerd in barakken. Toen Aad met enkele vrienden in een geleende jeep op een middag naar Buitenzorg reed om naar de film ‘Bathing Beauty’ te gaan, werd dat een benauwende rit. De weg bleek plotseling geblokkeerd en ze vielen in een soort hinderlaag, waaruit ze ternauwernood ontsnapten. Dat was de enige keer dat onze held zijn pistool heeft doorgeladen. Om het doorladen ongedaan te maken had hij de hulp van anderen nodig. Dat mocht echter niemand in de gaten krijgen. Dat zou zijn militair gezag ondermijnen.

Hij werd al snel met de administratieve staf doorgestuurd naar het “Friese Bataljon”, onderdeel van 5-4 RI (regiment infanterie), dat in Bandjir Masin op Borneo gelegerd was. Toen ze daar met een gammel vliegtuig aankwamen was het bataljon (1000 man sterk) echter al verplaatst naar Surabaya op Oost Java. De administratie werd er per boot achteraan gestuurd en kwam op de bataljonspost in Bondowoso terecht. Het bleek dat Aad aanvankelijk een tolk nodig had om het Fries van de manschappen te verstaan.

Hij heeft zich daar, naast zijn werk als SMA, een hele lange periode meer met de plaatselijke Nederlandse pastoor dan met de gevechtshandelingen bemoeid. In de nachtmis van 1949 hebben de militairen prachtig meerstemmig gezongen. Bij de herinnering daaraan heeft Aad het nu nog even moeilijk ! Bij het afscheid van Bondowoso kreeg de pastoor een grote klok cadeau, die door de Friezen persoonlijk in de toren werd opgehangen. Die klok hadden ze in het verleden ‘ergens op de kop getikt’. De oorspronkelijke klok van de kerk was tijdens de bezetting door de Jappen gejat.

Begin 1950 werden ze met z’n allen per LST’s (Landing Ship Tanks) over zee naar Tandjong Priok gevaren om daar aan boord te gaan van de “General Ballou”, een Panamees schip dat ruim drie weken later op Koninginnedag in Amsterdam aankwam. Het afmonsteren was een langdurige kwestie en de SMA diende het laatst te vertrekken. De bussen waren al weg, en Aad werd, op verzoek van zijn commandant, door majoor Rokus van Iperen, dirigent van de Koninklijke Militaire Kapel, persoonlijk in auto met chauffeur naar Schiedam gebracht. De dirigent woonde in de buurt.

Thuis zat iedereen klaar voor een grootse ontvangst. Aad’s vader dacht dat z’n zoon met zo’n chauffeur wel generaal was geworden!

Maar de ‘generaal’ moest nog een tijd nadienen in een kamp in Zeist en ging pas eind september van dat jaar met groot verlof.

Voor het ministerie van Onderwijs werkte hij direct daarna in Groningen als jeugdleader in een Rijkskamp voor Sociale Jeugdzorg. Daar werden niet hanteerbare en zeer moeilijk opvoedbare jongeren door de kinderrechtter naar verwezen. Met ijzeren discipline werden deze jongens toch opgevoed en op koers gezet. U kunt raden wat de koffiegast en zijn verslaggever eventjes verzuchtten.

Groningen was echter ver weg, vooral als je je verloofde al ruim 4 jaar had moeten missen en dus ging Aad werken bij het GAK in Rotterdam, waar hij in 1953 na de watersnoodramp de werkloze Zeeuwen aan werk of een uitkering hielp. Die mensen waren vaak totaal berooid.

Daarna werd hij assistent personeelszaken bij autofabriek Kaiser Frazer, waar de Simca gemaakt werd.

Aad en Puck trouwden in november 1954 en trokken naar een eigen huisje in Schiedam. Puck was secretaresse bij de Maasbode in Rotterdam, een bekend groot landelijk dagblad.

In zijn vrije tijd was Aad toen toezichthouder bij de R.K. Reclasseurij en voorzitter van de Reisvereniging voor Katholieken, beide in Rotterdam. Zijn sociale vaardigheden kwamen toen al tot volle wasdom !

Toen Kaiser Frazer mensen moest ontslaan in 1954 ging Aad naar Stokvis in Breda, eerst als personeelsadministrateur, later als hoofd verkoopontwikkeling. Aad en Puck verhuisden naar het "Haagje van het zuiden". Ze wilden immers nooit meer op afstand van elkaar leven na die lange Indische periode.

In 1961 kwam er in Cuijk bij typemachinefabriek Royal een functie vrij als hoofd personeelszaken. Aad werd het en hij heeft daar nooit spijt van gehad. Het jonge paar betrok een woning in het Bijltje, toen nog de enige flat in Cuijk, waarin het in die tijd zeer goed wonen was. Je was trouwens al blij als je überhaupt een woning kon krijgen.

Aad moest personeel werven en aannemen en dat viel niet mee. De Cuijkse bedrijven, Homburg, Nutricia, Chicopee, Royal en anderen zaten elkaar op de huid bij het aantrekken van mensen.

Men belegde wervingsavonden in allerlei cafés in de dorpen rondom Cuijk, maar ook verder weg. De oogst was vaak schraal.

Bij Royal liep het op een gegeven moment niet meer naar wens en Aad werd door directeur George Reudink van Chicopee gevraagd bij hem te komen werken als hoofd personeelszaken en later als adjunct directeur, belast met personeelszaken.

Helaas heeft hij al in 1981 afscheid moeten nemen van zijn geliefde Puck, die op 18 december in dat jaar gestorven is. Ze waren met hun twee kinderen, Roger en Marie José, toen al lang als gelukkig gezinnetje verhuisd naar de Zandkampen. Ondanks het feit dat ook nu het leven weer erg vriendelijk voor hem is, vertoeft hij nog vaak in gedachten bij haar. Hij heeft zielsveel van zijn Puck gehouden.

In Cuijk is Aad een man van betekenis geworden. Hij was, met o.a. Cees Homburg, oprichter en secretaris van de Bedrijfsgeneeskundige Dienst, waar dokter Jef van Haren de eerste arts werd. Jammer genoeg moesten ze, zeer tegen hun zin, het 'hoofdkwartier' van deze erg nuttige instelling zien 'ontsnappen' naar Boxmeer.

15 jaar functioneerde hij als secretaris van het hoofdbestuur van de Industriële Kring Land van Cuijk en Noord Limburg. Deze kring is aanvankelijk mede tot stand gekomen omdat men een einde wilde maken aan de ongebreidelde manier waarop de fabrikanten elkaars personeel probeerden weg te kapen. Dat had weliswaar het gunstige neveneffect dat de industrieën samen met de overheid de bouw van betaalbare woningen in Cuijk sterk stimuleerden.

Cuijk had indertijd een club met de naam "Cuijk Promotion", voor het organiseren van onder meer feesten, ter promotie van Cuijk. Jan Heijl was voorzitter en Aad was coördinator. De gemeente subsidieerde. Onder andere de feesten bij de opening van de A73 werden door hen georganiseerd.

Daarnaast stond Aad ook met de directeur van Nutricia, Mar Dunlop, aan de wieg van tennisvereniging Graaf Herman en hij was er secretaris.

Cuijk had in de zestiger jaren een mooi openluchtzwembad op de Groenendijkse Kampen. Onze vriend was er ook weer mede oprichter en jarenlang voorzitter van de zwemvereniging Merlet.

Toen hem gevraagd werd om op de Mater Amabilis school, voor meisjes van 17-20 jaar, in Boxmeer 's avonds leraar te worden in 'verbale expressie' stemde hij toe. Hij moest wel eerst in de bibliotheek opzoeken wat dit vak nou eigenlijk inhield. De latere parlementariër mevrouw Dien Cornelissen en mevrouw Wiesa Kop, de echtgenote van de eerste directeur van het Maasziekenhuis, waren zijn 'bazinnen' aldaar. Als beloning mocht hij een aantal malen als hoofdpersoon Sinterklaas vertegenwoordigen in het ziekenhuis. Dokter Kop stond de Goedheiligman dan in jacquet op te wachten.

Een gewichtige, maar niet altijd even gemakkelijke taak had hij gedurende vijf jaar als lid van de Commissie van Advies, de zogenaamde 'Ontslagcommissie', bij het Arbeidsbureau. Hij gaf om de 14 dagen mede zijn visie over ontslagprocedures. Vanuit die functie was hij ook lekenrechter bij de rechtbank in den Bosch en toegevoegd aan het kantonrecht in Eindhoven. De rechter had altijd één zo'n hulprechter namens de werknemers en één voor de werkgevers ter beschikking. Dat werkte prima !

Van een van de leukste dingen die hij meer dan 25 jaar lang met zeer veel enthousiasme gedaan heeft, kent heel Cuijk hem, en velen in de verre omgeving. Zonder dat men, tot bijna op het eind, wist om wie het ging. Al die tijd heeft hij, als een milde 'luis in de pels' een rubriek gevuld, eerst in het Cuijks Weekblad en daarna in de Maasdriehoek. Hij ondertekende die column stevast met 'Marinus', zijn eerste voornaam. Ook schrijft hij nu nog onder die naam af en toe een artikeltje in ons parochieblad. Aad van de Laarschot heeft nu de leeftijd van de "zeer sterken" bereikt. Al weer jaren geleden heeft hij zich uit al zijn publieke functies teruggetrokken. Zo gaat dat in het leven, zelfs met de actiefste mensen. Gelukkig heeft hij, ook alweer jarenlang, zijn leven kunnen delen met de gezellige en lieve vrouw die Pia voor hem is. We hopen dat hen nog vele jaren in goede gezondheid resten, al kraakt het bij Aad natuurlijk hier en daar wel wat ! Tegen dat 'kraken' heeft hij nu en dan wat hulp van de Thuiszorg. Hij is daar vol lof over en vroeg om dat nadrukkelijk te vermelden.

De voor Paul zeer leerzame koffiegast is een gezellige en uiterst gedreven man, met een zo rijk gevuld leven dat dit artikel onbeschaamd lang is geworden. Er staat echt niets in dat verzonnen is. Integendeel, er had nog wel een pagina bij gekund.

U moet het dus maar voor lief nemen.

Aad en Pia, veel geluk samen !